

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТА ЯК ПРОВІДНИЙ ЕТАП СТОСОВНО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

**асистент каф. метод. проф. навчання,
аспірант ХНВУС Гула Лариса Вікторівна**
*Миколаївський Національний аграрний університет
Україна*

Поступова інтеграція сучасної вітчизняної системи освіти до європейської потребує нових підходів у підготовці кваліфікованих кадрів. Вона повинна базуватися на збільшенні дидактичного, методичного та організаційного ресурсу самостійної роботи. Реформування та розвиток системи вищої професійної освіти на сучасному етапі характеризується посиленням акцентів на підвищенні ролі самостійної роботи суб'єктів навчального процесу, що підтверджується основоположними засадами та вимогами Болонського процесу [6, с. 4-6]. Аналіз основних проявів даної проблеми дозволяє зробити обґрунтований висновок, що цілі, зміст і характер вищої освіти перестали відповідати новим суспільним вимогам до якості й рівня підготовки фахівців. Актуальність даного питання полягає в тому, що надзвичайно динамічний характер нашого суспільства потребує підготовки таких професіоналів, які були б здатні не просто пристосовуватися належним чином до теперішніх змін, а й активно творили б ці зміни.

Закон України „Про вищу освіту”, нова концепція вищої освіти передбачає формування у студентів уміння вчитися самостійно, свідомо і відповідально, а також створення в навчальних закладах необхідних умов для формування у студентів дослідницьких умінь, виховання особистості, здатної до саморозвитку як під час навчання у вищій школі, так і в подальшій професійній діяльності [3]. Сьогодні освіта має забезпечувати підготовку людини протягом усього життя. Отже, потрібно створювати для кожної людини необхідні умови для оволодіння новими знаннями, вміннями, цінностями та компетенціями. Самостійна робота студентів, підходи до якої потребують докорінних змін,

повинна стати основою вищої освіти та важливою частиною процесу підготовки фахівців.

Аналіз стану теоретичних аспектів проблем самостійної роботи студентів дає достатньо підстав для формування науково обґрунтованих підходів і науково-методичних матеріалів стосовно вдосконалення її в педагогічній практиці закладів вищої освіти. Питання організації самостійної роботи студентів розглядають у своїх роботах А. Алексюк, Ю. Бабанський, В. Бондар, В. Козаков, І. Лернер, О. Мороз, П. Підкасистий, Н. Сагіна, П. Сікорський та інші. Багато дослідників намагалися вдосконалити процес самостійної роботи. Розв'язання проблеми започатковано в доведенні того, що саме самостійна діяльність активізує розвиток професійних якостей особистості, виступає гарантом формування потреби постійного пошуку накопичення знань та розуміння їх сенсу, що необхідно для постійного професійного зростання особистості з урахуванням вимог сьогодення.

Беручи до уваги досвід розвитку закладів вищої освіти, ефективність професійної підготовки майбутніх фахівців полягає в діалектичній єдності процесу навчання і виховання та забезпеченні його тісного взаємозв'язку з практикою. Тому особливої ролі набуває проблема теоретичного обґрунтування та експериментального апробування відповідних педагогічних технологій щодо організації самостійної роботи студентів [5]. На жаль, зважаючи на вимоги щодо успішної самостійної роботи та сучасне студентство, а також на недосконалу практичну організацію самоосвіти, можна сказати про існування деяких протиріч: між прагненням високого рівня самостійності студента та її фактичною нерозвиненістю; між практичною значущістю самоосвіти для майбутнього фахівця та недостатньою організацією теорії та практики; між вимогами сучасної кредитно-модульної системи та рівнем розвитку особистих здібностей студентів до самореалізації та самоосвіти; між вимогами та завданнями, які ставляться перед викладачами та відсутністю належної мотивації тощо. Саме вирішення існуючих проблем та врахування досвіду впровадження та організації самостійної роботи у закладах вищої освіти

дозволить зробити самостійну роботу невід'ємною складовою навчального процесу.

Таким чином, основне завдання вищого навчального закладу – навчити майбутнього фахівця самостійно вчитися протягом усього життя. Сучасні дослідники досить по-різному трактують поняття та сутність самостійної роботи. В.Петрук вважає [7], що “самостійна робота – це навчання, яке визначає здатність студентів усвідомлено для себе ставити завдання, цілі, планувати власну діяльність, здійснювати її”. Т. Картель констатує [4], що уміння самостійно працювати, думати, осмислювати навчальний матеріал, засвоювати його та вміти застосовувати свої знання стає основною передумовою ефективного формування у студентів професійної самостійності, а також успішного навчання. На превеликий жаль, більшість сучасних студентів не спроможні самостійно визначити мету, виділити головне та відокремити від нього другорядне, провести потрібний аналіз фактів. Одним із головних завдань у подальшому розвитку навчального процесу у закладах вищої освіти є поділ самостійної роботи студентів на дві складові: обов’язкову і спеціальну. Одержаний досвід дає можливість зробити висновки, що успішне виконання самостійної роботи студентами забезпечують:

- позитивна мотивація самостійної діяльності;
- чітке визначення необхідних завдань самостійної роботи;
- зрозумілий студенту план виконання завдання;
- чітке визначення викладачем термінів виконання і форм звітності;
- організація консультаційної допомоги викладачем;
- систематичний контроль за виконанням одержаного завдання;
- методичне забезпечення самостійної роботи.

Тому можна вважати, що самостійна робота студента є рівноправним елементом навчального процесу і має однакові дидактичні цілі і завдання з іншими елементами. Сучасний випускник повинен бути професійно компетентним, мобільним, володіти самостійністю мислення та гнучким менталітетом у рішенні складних завдань сьогодення. Для формування цих

якостей необхідно процес навчання в закладі вищої освіти орієнтувати на розвиток професійної та пізнавальної самостійності, як основних рис майбутнього висококваліфікованого фахівця. А підготувати таких фахівців можливо тільки з удосконаленням організації самостійної роботи.

Таким чином, можна зробити висновок, що самостійна навчальна робота студентів в усіх її формах і проявах є вираженою функцією активізації їх пізнавальної діяльності. Методи реалізації завдання стосовно посилення самостійної діяльності студента в процесі навчання мають бути поширені на всі форми навчальної роботи як в аудиторній, так і в позааудиторній роботі викладача. Такі методи мають свої особливості і вимагають достатньої кваліфікації викладача як методиста, створюють умови для формування нових нестандартних підходів щодо розвитку матеріальної бази і методичного забезпечення навчального процесу. Підготовка висококваліфікованих фахівців, конкурентоспроможних на ринку праці та здатних до компетентної, відповідальної й успішної діяльності за своїм фахом, неможливе без підвищення ролі самостійної роботи студентів, що спрямована на стимулювання їх професійного зростання та виховання творчої активності.

Список використаних джерел:

1. Вища освіта України і Болонський процес: Навчальний посібник/ За ред. В.Г. Кременя. Авторський колектив: М.Ф. Степко, Я.Я. Болюбаш, В.Д. Шинкарук, В.В. Грубенко, І.І. Бабан. – Тернопіль: Навчальна книга. –Богдан, 2004. – 384с.
2. Концепція педагогічної освіти. Схвалено колегією Міністерства освіти України 23 грудня 1998 року. Протокол № 17/1 – Б //Інформаційний збірник МО України. – 1999. - №8. – с. 8-23.
3. Закон України "Про вищу освіту" № 2984-III, із змінами від 19 січня 2010 р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу до журналу:<http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1060-12>.

4. Картель Т. М. Самостійна робота студентів як умова їх професійного становлення [Електрон. ресурс] / Т. М. Картель. – Режим доступу : <http://bibl.mk/ua/pdf/naukraci/pedagogika/2006/50-37-13.pdf>.
5. Козаков В. А. Самостійна робота студентів як дидактична проблема / В. А. Козаков. – К.: НМК ВО, 1990. – 62 с.
6. Методика навчання і наукових досліджень у вищій школі: навч. посіб. / С. У. Гончаренко, П.М. Олійник, В.К. Федорченко [та ін.] ; за ред. С. У. Гончаренка, П. М. Олійника. – К. : Вища шк., 2003. – 323 с. Проблеми інженерно-педагогічної освіти, 2011, № 30/31
7. Петрук В. А. Теоретико-методичні засади формування професійної компетентності майбутніх фахівців технічних спеціальностей у процесі вивчення фундаментальних дисциплін : монографія / В. А. Петрук. – Вінниця : УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2006. – 292 с.